

HOST

Brno 2012

CHARAKTER

(taky ještě mädchen, ničema a oskar)

jiří šimáček

© Jiří Šimáček, 2012

Illustrations © Jiří Franta, 2012

Graphic design © Jiří Šimáček, 2012

© Host – vydavatelství, s. r. o., 2012

B | R | N | O

Kniha vychází s finanční podporou
statutárního města Brna.

ISBN 978-80-7294-665-5

Během posledních dvaceti let jsem dostal několik dopisů ze Švýcarska, žádný jsem nečetl, a na žádný jsem tudíž neodpověděl. Sám jsem taky žádný nenapsal, až dnes. Měl to být telegram, ovšem ty už loni na jaře pošta zrušila.

Vladimíre, je naprosto nezbytné, abys okamžitě přijel do Brna, je také naprosto nezbytné, abys vydržel naživu alespoň pět let. Vše potřebné ti sdělí JUDr. Sedláček. Nechávám ti dům a peníze. Bratr.

Svého bratra jsem viděl naposledy v květnu roku 1962, po druhé amnestii prezidenta Novotného, setkal jsem se s ním jen na několik hodin, bylo mu tehdy dvacet čtyři let. Předtím jsem ho viděl v roce 1953 před nástupem trestu, to mu bylo patnáct, mně dvacet tři. Zcela jistě bych ho dnes nepoznal. Setkání s ním se vyhnu, půjdu totiž opět do vězení.

◀◀ REW

Každý den, když se probudím, vyčistím si zuby, obleču se, vyběhnu ven a našlapuju na miliony lidských kostí, už třináct let šlapu po milionech kostí, teda prvních pár roků jsem možná po všech těch kostrách jezdila v kočáře, ale to už si nepamatuju, co pamatuju, tak šlapu po kostech. Totiž, když založili Brno, tak někde potřebovali udělat hřbitov, no a udělali ho samozřejmě tady. Postavili kostel u Jakuba a všude kolem něj udělali hřbitov, tisíc roků tady skládali nebo pohazovali mrtvolky na sebe a teprve někdy před dvě stě lety to kolem vydláždili. Od té doby už se na to zapomnělo, postavili ulice, baráky, obchody. Přitom všechno tady v okolí, celý náměstí u kostela stojí na hřbitově. Když mi byly asi tak tři, tak teprve kvůli vykopávkám zjistili, že všude pod náma jsou kosti — bydlíme na největší kostnici na světě. Podle mě to je asi jediná věc v Brně, která je největší na světě — kostnice u Jakuba. A tady my bydlíme. Teda možná snad v Paříži mají o trochu větší kostnici, jenomže tam asi nikdo nebydlí. Všude pod náma jsou kosti, jsou tady kostry z padesáti tisíc mrtvol, když trochu zagooglíte, zjistíte, že jedna lidská kostra má asi dvě stě kostí. Takže násobíčka — a výsledek je deset milionů. Deset milionů lidských kostí přímo pode mnou. Já jsem se narodila na místě, kde je v zemi deset milionů lidských kostí — bydlím na naprosto infernálním místě, nejpekelnějším místě planety — jmenuje se to Jakubské náměstí Brno — deset milionů kostí pod náma, to je mazec. Tak tady jsem vyrostla. K Vánocům bych chtěla kostru, která v noci svítí, pověsila bych si ji ze stropu doprostřed pokoje. Jestli nedostanu kostru, tak by v nejhorším stačila svítící lebka. Ještě radši než svítící kostru bych chtěla kočku, jenomže tu určitě nedostanu, to vím, tak snad to bude ta kostra.

Můj společenský život je hodně omezený, vlastně bych mohl docela dobře říct, že nemám žádný společenský život. Jedinou výjimkou je večere s doktorem Sedláčkem, kterou musím absolvovat pravidelně jednou za měsíc. Vlastně bych snad nemusel, ale mladý Sedláček je zřejmě jediný můj známý, je to poslední člověk, který mě ještě nějak spojuje se starými časy. Je to ovšem spojení velmi tenoučké, doktor Sedláček totiž vlastně ani není žádný pořádný doktor Sedláček, je to vnuk opravdového doktora Sedláčka, který před válkou příležitostně radil otci. Když otec zemřel, doktor Sedláček se občas někde na ulici nebo na vycházce ve Wilsonově lese potkával s mou matkou, vždycky lehce smekl a pozdravil — rukulíbám, milostivá paní. Pokud byste něco potřebovala, milostivá paní, neváhejte a dejte mi kdykoli vědět. Jenomže milostivá paní — moje matka — nikdy nic nepotřebovala. Co by taky mohla milostivá paní potřebovat, pobírala vdovský důchod, o staršího syna bylo dobře postaráno, žil na státní útraty ve Valdicích, a mladší syn se poflakoval na průmyslovce nebo někde proháněl šlapky. Když milostivá paní zemřela, pomohl doktor Sedláček jednomu ze svých klientů získat v dobré víře náš dům na Vinařské ulici. To ovšem ještě jeho vnuk, doktor Sedláček nejmladší, se kterým jednou měsíčně večerím, ani nebyl na světě, narodil se někdy za ruské okupace a stal se doktorem práv v nějakých komunistických rychlokursecích. Takže můj společenský život je vlastně velmi ubohý. Stojím u skříně a přemýšlím, který ze dvou obleků si mám vzít na jedinou společenskou událost měsíce, je to otázka paměti, musím si totiž vzpomenout, který z nich jsem měl minule. Obleky pravidelně střídám, je to jednodušší než nechávat výběr zcela ledabyle na momentálním rozpoložení.

Ale dnes se zdá, že jsem poněkud přecenil svou paměť, napříště budu nejspíš připínat na klopky lístečky s datem.

Sedláček mě tentokrát pozval do restaurace na Pekařské ulici. Když nám přinesli jídelní lístky, název podniku mě trochu zaskočil — Bruna Antiqua — že by ten komunistický lžidoktor měl tak zvrácený smysl pro humor, by mě nenapadlo. Ale Sedláček se tváří jakoby nic, ptám se ho na ten název a jen krčí rameny — tak na rovinu, je to pojmenované podle toho seriálu Třicet případů majora Zemana? Sedláček kouká jako pitomec. Tak mu říkám, ten název — Bruna Antiqua — to je latinsky stará studna. Studna se přece jmenoval jeden z nejzvrácenějších dílů toho zruďného seriálu o majoru Zemanovi — Studna. Hlavní postava toho dílu se jmenovala Bruna, nešťastník, kterého dohnali až k tomu, že zabil celou rodinu i sebe tím, že skočil do studny — jmenoval se Bruna, tedy latinsky studna. Navíc mu v tom seriálu říkali starej Bruna, tedy stará studna — Bruna Antiqua. Takhle po lopatě to vysvětluji Sedláčkovi, ale on jenom kouká jako tele. Zírá na mě tím svým hovězím pohledem a přivolává číšníka — prý ho to nenapadlo s tím názvem a snaží se to zamluvit, probírá s číšníkem výběr vína. Tím přiblblým výrazem a tou hovězí fyziognomií mě Sedláček přece jen přesvědčil, tohle by nedokázal zahrát, s tím obličejem se člověk narodí. Je to ksicht hanácké selky, ten zdědil po své matce. No tak dobře, takže název podniku už nechávám být a objednávám si hovězí plátky — tady plátkům říkají tagliata, ale i tohle přejdu. Víte, doktore, říkám Sedláčkovi, vy vlastně reprezentujete první generaci právníků, kteří se nenaučili latinsky. V těch vašich rychlokurzech jste neměli na latinu čas, že? Sedláček trochu zčervenal a začal omluvně blekotat, že vlastně latinu měli, že ví, že bruna je studna,

a zase se snaží utéct od rozhovoru přivoláním číšníka. Tak mi ho nakonec přišlo trochu líto, on vlastně nemá nijak podlý charakter, je prostě jen trochu nablblý.

Upřímně řečeno mi vůbec není jasný smysl těchto pravidelných večerů, na které mě Sedláček zve. Jeho otec, jak jsem slyšel, většinou zastupoval kapsáře a drobné kriminálníky v trestních věcech, to byl za minulého režimu nejrychlejší a nejjistější příjem advokátů. Z kapsy okradeného se obsah peněženky během okamžiku přesunul do kapsy advokáta, bez potvrzení a bez nutnosti danění. Předpokládám, že tuhle klientelu nejspíš na pravidelné večere prostřední doktor Sedláček nezval. Takže rodinná tradice Sedláčků to dozajista nebude. Příjem už ze mě nemá téměř žádný. Většinou ho u večere navíc maličko potrápím, když zkušeně ochutnává víno, pokaždé mu řeknu něco jako — vidím, že se vyznáte, zřejmě si žijete celkem dobře, že? Na to on něco zamumlá a já řeknu — charakterům, jako jste vy, se v dnešní době daří, že? Poslední dobou to přechází mlčením, ale dřív se vždycky zeptal — jakým charakterům myslíte, pane Brixi? A já jsem odpovídal — no těm pragmatickým charakterům, jako jste vy, pane doktore. No a on vždycky omluvně zamumlal, že právníci musí mít pragmatické charaktery. Jen párkrát jsem mu připomenul pamětní desku se jmény právníků, které popravili Němci za odbojovou činnost, visí v bývalé budově gestapa na Kounicově ulici. No, dnes ho nechám na pokoji, rozhodně mu nebudu připomínat, jak jeho děd jen taktak unikl malému dekretu za podíl na arizaci majetku. Žvýkám hovězí plátky, kterým říkají tagliata, pozoruji hovězí výraz svého advokáta, přemýšlím o tom, že většina lidí mého věku už nejspíš nemá vlastní zuby, myslím na to, jak asi chutná hovězí, když ho člověk žvýká protézou,

říkám si, že nejspíš tak polovinu své porce si nechám zabalit a vezmu to domů Oskarovi. Když je chudák celý večer sám doma, ať z toho aspoň něco má. Sedláček mlčí, ale vidím na něm, že je celkem nervózní, už zase volá číšníka a objednává dva koňaky. Ještě jsem nedojedl, Sedláček sedí naproti mně a nervózně poklepává prstem o stůl. Pane vrchní, zbytek mi prosím zabalte pro psa a nechte to maso ještě nakrájet, jinak by to zhltal vcelku a těžko by se mu to trávil. Sedláček je nějaký netrpělivý, ještě jsem se neotřel ubrouskem a už mi strká pod nos koňak, abych si s ním připil... Ještě doutník, pane vrchní, jeden doutníček... Než se po jídle napiji, chci si aspoň trochu přivonět ke kouři... Vysvětluji Sedláčkovi, že vlastně nedokážu doutník vykouřit, kdybych si potáhl pořádně, začal bych se dusit, takže mám spíš ve zvyku přidržet si zapálený doutník u nosu nebo opravdu jen maličko potáhnout, tak, aby se kouř dostal jen na špičku jazyka, ne až do krku. Trošku si líznu koňaku, pozoruji Sedláčka, ten do sebe obrátil sklenici a už naznačuje, že mají přinést další dva. Já tedy rozhodně nedokážu vypít dva koňaky, doktore. Sedláček se nadechne a vypadne z něj — chtěl jsem si s vámi, pane Brixi, promluvit o výnosech vašeho domu. Cože? Co je mu sakra po mých výnosech? Víte, pane Brixi, že za posledních několik let se vaše výnosy vůbec nezvyšují? Co je mu proboha po mých výnosech? Proč o tom začíná? Nebudu mu hned nadávat, loknu si koňaku a odpovím, jak nejdvořileji dokážu — sice vám po tom vůbec nic není, doktore, ale když už jste to zmínil... tedy já jsem s výnosy úplně spokojený, dům vynáší dost na to, aby mohl být kvalitně udržovaný, a zbude výrazně víc, než bych dokázal utratit. Ale... Sedláček se nadechl a řekl ALE... Jaké sakra ALE, po těch letech, co se známe,

vám musí být jasné, že mi nepodstrčíte do kožichu žádného parazita, nenajmu žádné ničemy, co se věnují takzvané správě nemovitostí, tak o co vám jde? Ne, moment, počkejte — teď mi to došlo... ale ne, no tak to snad ne... to nemůže být pravda, poslechněte, doktore, pokud se mi snažíte podsunout, že bych měl svůj dům prodat, tak to byste tedy velice rychle narazil. Taková ničemnost by se snad nemohla vylíhnout ani v té vaší hovězí hlavě školené na estébáckých rychlokursecch. Já jsem nemocný člověk, já opravdu už ve svém věku nemám zapotřebí se takhle rozčilovat, já mám astma a především kolísavý tlak, jak asi víte, doktore. Taky artrózu, osteoporózu a kornatění tepen. Pokoušíte se mě zabít? On mě snad zkouší zabít, spoléhá na to, že člověk mého věku má tak slabé srdce, že ho lze snadno pouhým rozčilením usmrtit. Ale mě jen tak nezabije. A co by bylo s Oskarem, pokud by se mu podařilo mě dohnat k smrti? Ale proč se mě proboha pokouší zabít, nic by z toho neměl, kdybych tady zdechnul v lokále pojmenovaném podle majora Zemana. Sedláček by musel volat sanitku, možná i vysvětlovat na policii, proč mě tak rozčílil, to mi k jeho pragmatickému charakteru nesedí, rozhodně po mně nic dědit nebude. Sedláček mi podává sklenici s koňakem, omlouvá se, že o tom začal, prý v žádném případě vůbec neuvažoval o tom, že by mi radil prodej, sice mi prý nechce poskytovat obchodní rady, ale kdyby prý byl vyzván, rozhodně by mi v této době nenavrhoval dům prodávat, to prý v žádném případě, zvláště ne v této době. V této době by rozhodně nikomu neradil prodávat nemovitost v tak atraktivní lokalitě. Omílá to pořád dokola, je tedy výmluvný jako advokát, je celý červený a nezastaví pusou, v žádném případě by mi nenavrhoval dům prodávat, ani by si nedovolil

nabízet mi nějaké správce nemovitostí. Mele to dokola jako papagáj.

Už jsem se po pravdě trochu uklidnil, ale ještě mu v tom kapku vymáchám jeho zpuchlý obličej. Doktore, pomyslel jste na to, co by bylo s mým psem, kdybych teď tady zemřel nebo kdyby mě odvezli do nemocnice? Co by bylo s Oskarem, kdo by se o toho chudáka postaral? Doktore, vy sám přece máte psa. Já chápu, že jako stranicky školený právník nemáte sebe-menší ohledy na člověka, ale snad vám zůstala trocha soucitu aspoň s tím nebohým zvířetem. Víte, dvanáct let starého psa by si nikdo nevzal, a i kdyby, on už by si na nikoho nezvykl, pomalu by někde chcípal na ulici... Sedláček se polohlasně asi deset minut omlouvá, objednává kávu a další koňaky, je rudý v obličejí, objednává u číšníka porci čistě vařené rýže s kuřecím masem, speciálně zabalit pro Oskara, na jídelním lístku to sice nemají, ale podle vrchního to není problém, připraví cokoli. Jistěže, ty lokajské charaktery připraví cokoli, jen aby se vyhnuly neblahé reklamě, kterou by jim přineslo úmrtí hosta. Oni samozřejmě nestojí o to, aby se někde v Blesku psalo, jak v restauraci Bruna Antiqua uhnali k smrti starce, po kterém zůstal opuštěný roztomilý foxteriér, který teď běhá po Brně, naříká a marně hledá pána. Tvářím se, jako by mě pomalu opouštělo rozčilení, jako bych se jen velmi pozvolna dostával do přívětivějšího stavu. Možná jsem to maličko přehnal, já vím, že někdy bývám trošičku popudlivý, někdy se prostě rozčílím maličko unáhleně. Někteří lidé v mém věku bývají až nerudní, nepřátelští, já tedy ne, ale musím si připustit, že kapku popudlivý někdy bývám, zvláště když jde o Oskara. On totiž Oskar už je celkem starý pes, je to foxteriér, a ti bývají místy až nesnášenliví, je to tedy výraz jejich srdnatosti,

ale navenek se někdy projeví až nevrle. No, vlastně o Oskara tady nejde.

Nechám advokáta ještě pár minut vydušit a potom zjistím, o co mu vlastně jde. Tak to z něj pomalu vylezlo, prý nevěděl, jak vysvětlit mému bratrovi, že výnosy z domu jsou už téměř deset let na stejné úrovni, a prý mu můj bratr navrhl, že by převzal starost o dům. Aha, takže můj advokát zřejmě zastupuje zájmy mého vychcaného bratra a jeho staré nymfy. Celé roky mě zve na večere, aby mohl fyzlovat, špiclovat, slídit ve prospěch švýcarských vychcanců. Na to asi ani nemám, co bych řekl, mám dojem, jako bych dostal ránu přímo do žaludku. Po těle mi přejelo horko a pak hned zima, dívám se do stolu a cítím, že se mi nějak tíží dech a taky mě pálí záha. Omlouvám se, pane doktore, ale nevím... Musím si podat ventolin. Takže vy jste vlastně švýcarský agent. Prý jsem si to mylně vyložil, prý zastupuje především moje zájmy, to na prvním místě a na druhém místě zájmy celé naší rodiny. Jenomže já nemám rodinu. Prý můj bratr chtěl pouze nabídnout pomocnou ruku, pokud bych nestačil na správu našeho majetku. Jenomže, on není žádný náš majetek, restituce se nevztahovaly na občany cizích zemí, takže je to jenom můj majetek, dům po otci, který vrátili mně jako jedinému žijícímu Brixovi, který je občanem České republiky. To, že nechávám doktora Sedláčka posílat každoročně polovinu výnosu do Švýcarska, je jen výrazem... ani nevím, čeho je to výrazem. Prostě mě napadlo, že by to tak možná chtěla naše matka. Doktore, byl jste někdy ve Švýcarsku? Víte, jaké charaktery se tam rodí? Nikde nenarazíte na charaktery tak hamižné, lakomé, chtivé, tak ochotné udělat cokoli pro ten nejmenší peníz, rozprodat těla vlastních matek na orgány, posílat nezletilé dcery do

bordelů, okrádat chudáky naháněné do plynových komor... Prý trochu přeháním... Sedláčka asi potěšilo, že jsem zmlkl, dál už jsem se nezmohl na slovo... Sedím a slyším papagáje Sedláčka jakoby zdálky, jako by ke mně nemluvil přes stůl, ale halekal přes nějaký tunel.

Víte, pane Bixi, já samozřejmě plně respektuji způsob, jakým nakládáte se svým majetkem, není mou povinností ani ambicí radit vám v obchodních nebo rodinných záležitostech, chci jen přispět konzultací nebo spíš nabídkou jiného pohledu v okamžiku, kdy jsem přesvědčen, že by byla zcela nezpochybnitelně ve váš prospěch. Jistě si vzpomenete, že jste mě pověřil, abych pravidelně polovinu z vašich výnosů posílal na účet manželů Brixových do Curychu. Díky tomu mám samozřejmě jistý přehled o vašich výnosech a myslím, že byste mohl jen zcela nezávazně zvážit možnost, kterou váš bratr a vaše švagrová navrhuji — tedy že by po dvaceti letech dočasně převzali správu vašeho domu, vy byste samozřejmě dál zůstal majitelem a na váš soukromý účet by byla poukazována polovina výnosu, dům by měl jako doposud vlastní účet a vy byste byl přesně informován o každém pohybu na tomto účtu. Vaši příbuzní by vám tak vlastně jen oplatili to, že jste byl celých dvacet let ochotný pečovat o nemovitost sám. Pokuste se na to nahlédnout tímto způsobem, vlastně byste si najal správce, který by osobně nepobíral žádné provize z výnosů, a ty by se navíc pokusil zvýšit. Nemějte mi prosím za zlé, že mně osobně by připadalo takové ujednání pro vás výhodné. Nezbažil byste se žádných práv, jen některých povinností a skutečně je celkem pravděpodobné, že by to zvýšilo váš osobní příjem a zřejmě i zvyšovalo hodnotu nemovitosti samé.

Proboha to je slovník. Kam tyhle charaktery chodí na tak servilně šroubované věty? Tohoto mluvku si měli najmout nacisté, on by nepochybně obyvatelům Lidic vysvětlil, že bude v jejich nejlepším zájmu, když si sami podpálí vesnici a vlastnoručně se zahrabou do hrobů.

Sedím na chodníku na Schotenringu ve Vídni, kolem postávají somráci, čumí na mě. Já mám dojem, že se možná ještě pochechtávají, nejmíň jedna držka mně připadá celkem vychechtaná, to fakt potřebuju, aby se mně ještě pochechtávali somráci. Nejspíš čekaj, co vymyslím, jenomže já teda nevím, co bych tak kurva měl vyměřšlet. Jsem bez mobilu, bez peněženky, málem mně sebrali i hodinky. Musel jsem Rumunům navalit hodinky, prohlídli si je a pak je po mně hodili, kokoti. Hodinky jdou, flákli s něma na chodník, ale furt jdou, jsou to dobrý hodinky. Do hajzlu, fakt teda nevím, co bych teď měl dělat. Kdybych měl prachy, tak jdu na nádraží a jedu do Brna, na somráky bych se vykašlal, ale nemám nic. Tohle je prostě den pičou ke zdi, fakt normálně pičou ke zdi. Ještě je docela kosa, už je tma. Já bych těm Rumunům normálně rozkopal držky, akorát že ty mrdky měly nejspíš bouchačky, to je skoro jistý, podle mě museli mít bouchačky, protože jinak by jim bylo jasný, že bych jim rozkopal ty rumunský držky. Prej co budeme dělat, jeden somrák se ozval, prej jako co budeme dělat? Tak mu říkám, že ti Rumuni měli bouchačky, jinak bych jim rozkopal držky, ale somrák se jenom kouká, půl minuty kouká a pak se zeptá znova — co budeme dělat? Tak já nevím, mám mu jednu natáhnout nebo co? Kašlu na něj... Já nevím, jestli mám najít policajta, ale to je nanic, co bych mu asi tak řekl? Mein Wagen haben Rumenen, mein Mercedes Vito ist weg. By to ani nepochopil, nějakěj policajt, a udělal by akorát tak hovno, já ani neumím nějak extra dobře německy, takovou tu úřední němčinu, abych mu to vysvětloval. Kdybych měl aspoň mobil. Tak říkám somrákům — kolik máte peněz? Určitě jste všechno nevyklopili, že bysme aspoň někomu zavolali, tady